העולם הזה

השבועון המצויר לאינפורמציה

המערכת והמנהלה:
רחוב נליסטון 8, תל־אביב
(ליד תיאטרון „אהל")
ת.ד. 136, טל. (זמני) 66785
מען למברקים: „עולמפרס"

מו"ל: העולם הזה בע"מ;
רפוס ישראל בע"מ. הפצה: סלם בע"מ.

העורך:
אורי אבנרי
עורך משנה:
שלום כהן

עורך סגנון:
דב איתן
צלם ראשי:
דוד רובינגר

עורכי מדורים:
מיכאל אלמז, יחיאל בשן, ניצה נבו, איתמר עילם.
משתתפים קבועים:
יעקב ביתן, רפאל חייט, פילים טיארי, יצחק לבני, רפאל סלע, יעקב צליל.
סופרי חוץ:
דוד בן־דוד, נבריאל דנון, שמואל מירון.

עורך תבנית:
ד ו ש
כתב ראשי:
אהרן דולב

בניו יבי.

לפני שנה בדיוק, בשלהי 1950. היתה כמעט כל מערכת העולם הזה עסוקה בעריכת רפורטג'ה מיוחדת במינה (אז): אם תפרוץ מלחמת העולם השלישית בשנה הקרובה (1951), מה תהיה דמותה?

התוצאה היתה מאמר של שלושה עמודים (העולם הזה 687), בו ניסתה המערכת לגבש את דעותיהם של מיטב החוגים הצבאיים ואת עיקר העובדות שהיו ידועות אז. התוצאה היתה תמונה קודרת מאד: מלחמה בה תיכבש ישראל, תיחרב התרבות. על השער הופיע קוף, המחזיק בידו מטוס־ענק. המסקנה: אם המלחמה לא תחזיר את גלגל ההיסטוריה חזרה לימי הקופים הרי תחזיר אותו לימי הביניים האפלים ביותר.

כשקיבלנו לפני חדשיים מברק מכתב העולם הזה באמריקה כי העתון הנודע קוליירס עומד להוציא גליון שלם המוקדש לתאור מלחמת העולם הבאה, חכינו לו, איפוא, בסקרנות רבה. היינו מעוניינים להשוות, לראות באיזו מידה זהות מסקנותינו דאז למסקנותיו דהיום.

היה ברור, כמובן, שאין מקום להשוואה ביחס לאיכות. קוליירס נפוץ במספר טפסים העולה פי 200 על המספר שלנו, והוא פונה לקהל קוראים דובר־אנגלית הגדול פי 200 מקהל דוברי־העברית. יתר־על־כן, קוליירס הקדיש למאמץ זה כמעט שנה שלמה של עבודה. השקיע תקציב של מאות אלפי דולארים, אסף את כוכבי־הכתיבה המפורסמים ביותר באמריקה, קיבל 75 עמודים של מודעות — פי שלוש מכל מספר העמודים שמותר לנו להדפיס.

אולם בדבר אחד היינו מוכנים להשתות, גם באמצעים הדלים שלנו: באחריות העתונאית, וגם בהגיון. ובשתי נקודות אלה אין אנו מתביישים גם בשעה שאנו מחזיקים בידינו את גליון העתון האמרקאי העשיר.

העולם הזה 687 מיום 28.12.50, עמודים 7,6

העתונאי נושא תמיד על גבו אחריות תרבה מאד. אם ירצה בכך ואם לאו, דבריו ישפיעו תמיד, ביודעין או שלא ביודעין, לחיוב או לשלילה, על קוראיו. אחריות זו מעיקה פי אלף כשנושא הכתיבה הוא גורל האנושות פשוטו כמשמעו — השפעת דעת הקהל במצב העלול להוליד מלחמה מדי יום ביומו.

אדם המסיים את קריאת הגליון של קוליירס, מפעמת בו הרגשה אחת: „זה היה (— יהיה) כדאי". אדם שסיים את קריאת המאמר של העולם הזה (הנראה לעומתו כאח עני), יסכים עם דברי הכותב: „אם יתנשא על תלי החרבות של התרבות האנושית, ועל קברות האחים של עשרות מליוני מתים בקרב, בהפצצות או ברעב, הכוכב הסובייטי או הנשר האמריקאי — תהיה זאת אולי התוצאה הפחות חשובה של מעשה־התאבדות, שיחזיר את האנושות אחורנית."

הצד השני של חובת־האחריות העתונאית היא החובה כלפי האמת, משמע, לנתח עובדות אמיתיות ולהסיק מהן מסקנות המוצדקות לאורן. קוליירס מתקשט בשורה של שמות נוצצים, ביניהם פרשנים צבאיים ידועי־שם. יותר מכן, מאמריו נכתבו כמעט שנה תמימה אחרי אותו מאמר של העולם הזה — שנה שקרו בה מאורעות המשנים את פני מאזן הכוחות הצבאי. ובכל זאת נדמה שעורך המאמר של העולם הזה, אדם הבקי בתיאוריה הצבאית ושהתיעץ עם מומחים לא מעטים, היה פחות קל־דעת מאשר הבריו המפורסמים באמריקה.

אם תפרוץ באמת מלחמה, יש לחשוש שתידמה במידה רבה לתמונה הקודרת שצוירה בעתון זה. אולם דבר אחד בטוח: לא יהיה לה כל דמיון עם התמונה העליזה הרבה יותר של העתון האמריקאי.

שלח כפ

מכתבים

שועלי־שמשון ושועלי־קופה

אם הפקרות מעשה רע הוא, הרי בשטח העתונות והאינפורמציה הוא רע שבעתיים. הפקרות ומסירת אינפורמציה כוזבת הריהי פעולה חזוטת ומחטיאה את הדרכים. כמו מאמרכם על כוזם בעלי הקולנוע „אביונים בקופה" (העולם הזה 736). זוהי ספציפיקציה של נבוב רעיונות הבל (למכור כרטיסים רק בכניסה לאולם, כרטיס לנפש). בצרוף התעלמות בוזדון מהמצב העובדתי (השמטת מס ההכנסה המהתה 80 אחוז מכלל ההכנסה), המתאימה לכלל המאמר תורות למעטה רכילות מובהק ומפוקפק (אמנם מרתק) על בסים של הבעת דעות חסרות אחריות („לאמיתו של דבר קופת הקולנוע היא המספקת לספסרים את מרבית כרטיסי השוק ה־

שחור" — אנכ. תודתי נתונה לו. אדוני העורך. על תגליתו כי כרטיסים קונים בקופת קולנוע. ולא במערכת העולם הזה). הבאות לכלל גילוי עם מידה לא מעטה של הצעות סרק (להציע ללא הפסק מן הבוקר ועד אחרי חצות) בתוספת פטפוט ילדותי (לקבוע את נוכח המהירים לפי שעות היום): אותה ספציפיקציה האופיינית כל כך לנערים מעריצי אבירים (שועלי־שמשון) אשר כל חניכם לא בא להם אלא מהשראתם של כובע־הגרב וזקן סאנשו־פנשואי.

מרדכי אופנהיים, ירושלים

מכתב המכונה בשם „דעיונות הבל", „פטפוט ילדותי" ו„הצעות סרק" שיטות שנוסו ונתקבלו באלפי בתי הקולנוע בארצות־הברית אופייני לציבור בעלי בתי־הקולנוע הבז לדעת הקהל משך 364 יום בשנה — ומקווה לקבל סעד ממנו ביום ה־365.

שפני הנסיון

הדו"ח הנוגע עד לב על חולי הצרעת (העולם הזה 736) שיכנע אותי בעיקר בגלל פרט אחד, שלא הנשתם אותו דיו: העובדה ש־.מכם וכתכבם מצאו עון בנפשם לבלות כמה ימים בחברת חולים אלה, מבלי להשוש להידבקות. הערכתי הכנה לאומץ־לבם.

רחל וינגרטן, ירושלים

בי. ג'י. 3

קשה לומר שנכדו של ראש ממשלתנו אינו משעשע. אבל דחיכום! מה ה־3.600 קילו שנתתם לו לזאטוט הזה? כמדומני שכל משפחת בן־גוריון, בצאצאיו וצאצאי־צאצאיו טרם שוקלים יחדיו כובד חימרי כזה.

שאול פינקלשטיין, בני־ברק

עורך הסגנון דוגל בשיטה האמריקאית (3.600) במקום בשיטה האירופית (3,600). משקלה הבלתי־הומרי של המשפחה טרם נתון לקביעה סופית.

„המשיח כבר בא"

תמהני על שהכללתם את תמונתו של יהודה חנן בן־דוד בסיפור הבלתי מהונן, „חמש לירות לביקור", במקום להניחה במקומה, במאמר „המשיח כבר בא".

דוד חומסקי, ירושלים

מתוך שגגה לא הקפיד עורך הדפוס, הניח את התמונה שלא במקומה.

פתיל רועם לפצצה

„בה בשעה שנתן אלתרמן קירב את הנפרור לפתיל הרועם..." (העולם הזה 736). אני רוצה להסביר לכם למה לא התפוצצה הפצצה: היות שפתיל רועם אינו מופעל על־ידי נפרור. יש פתיל רועם איטלקי. שבנרא בו השתמש אלתרמן, שאפשר להדליקו בנפרור — אבל אז הוא בוער ולא רועם. וכמובן שהאוביקט לא יתפוצץ. פתיל רועם מופעל על־ידי נפץ מופעל על־ידי פתיל בטחון. פתיל זה אפשר להפעיל על־ידי נפרור. אני מציע לנתן אל־תרמן לעבור להבא קורס חבלה לפני שירצה לפוצץ פצצה.

משה גלסטל, ירושלים

עורך המדור ישן כנראה בקורס המכ־כפים, בשעת שעורי החבלה.

שותפים דעמית

אני אחד מאלה שלענו בלבם פנימה לרעיון של הקמת נדעין התישבותי דרך עתון (העולם הזה 736). ברצוני על כן לבקש את סליחתם של העורך היקר ושל עמית... אני גם כן, נער קרוב ל־17. הייתי חבר תנועת הצופים בחיפה עד שנטשתיה. אבל עד היום חולם אני על הנשמה חלוצית אי־שם במרחבי הנגב השוממים. חברי תמיד לענו לי לאחר שעזבתי את התנועה. כשהייתי אומר שאני רוצה לצאת להתישבות. הם אמרו שאם יצאתי מהתנועה הרי דרכי תהיה לבוז הנגדי. אל נוער הזהב. אך אני לענתי להם כי ידעתי שיום יבוא ותצא קריאה כלשהי להתארגן מחוץ למסגרת תנועתית ולצאת להתישבות. אבקשכם על כן לקשרני עם הקבוצה בברכת חלוצים!

א. ב., חיפה

גם אני שואף להצטרף אל נדעין הנשמתי להת־ישבות בישוב משלכם.

מאיר סגל, ראשון־לציון

קראתי בהעולם הזה על עמית ומצאתי שם קווים משותפים אני מעוניין להפגש עמה.

עמנואל שפיר, תל־אביב

אני בת חיפה. עזבתי את הצופים לפני כשבוע עיים בגלל כל מיני סבות. היות ואני בדעתה של עמית השואפת להכשים את הדרך החלוצית, החלטתי להתקשר עם מערכת העולם הזה.

רנה קפלושניק חיפה

גם אנו מוכנים להיות כין אלה.

א. ברזילי, י. ריבקין

מצבי דומה לזה של החבריה הפתח־תקואים. גם אנו היינו צופים. הנדעין שלנו התפורר קודם זמנו עלידי יציאת החברים לתנועות אחרות, שסיפקו אותם יותר. לבסוף הוצאתי גם אני, ושוב לרגל הבעת דעות „ריאקציוניות". אם אחר כל זה מצאתי הן בעיניכם, נא תקשרו אותי עם אותה החבריא. לא כן?

אריה קריזלר, ירושלים

שירות רב לעניינו של הנוער הישראלי עשתה המערכת. שעה שהעלתה את הבעייה שעמדה בפני עמית. למעשה הבעייה רחבה יכולת יותר. רוב הנוער נתון כולו להשפעה חד־צדדית של מוסדי־

במו עיני

הגניבה איננה בקש

אחר פרסום הרמים הראשונים על דו"ח שמוראך נשלח פקח לאחד ממחסני הסוכ־נות. נאמר לו כי עליו להקפיד במיוחד על עובד פלוני המ־שוד בהעלמת רכוש.

מדי יום היה ה־פקח עוצר את פלוני, שיצא דרך קבע, עם מריצה סעונת קש. הפקח חיטט בקש בלי לגלות דבר, לבסוף נואש ממנו.

אך כשפגשו כעבור חדשים מספר, לא התאפק, שאלו: „עכשיו אינני פקח. גלה לי מה היית מוציא כל יום על גבי המרי־צות?"

..ענה לו החשוד לשעבר: „את המריצות עצמן!"

הקורא מרטין מלכיאלי זוכה בפרס של —.1 ל"י (בלי קש).

תנועה זו או אף עסקני מפלגה. אותו נוער שעור שנים מספר צריך יהיה להיות היסוד האיתן של המדינה, ימצא שאינו איתן כלל וכלל. שכן אחריתה של אותה השפעה מהרסת מישותה. ברצון כנה אבקש לקשרני.

אהרן וקרמן, חיפה

כל החברים שיצרו הד כה מפתיע לפניתה של עמית והמעונינים להצטרף לגרעין המוצע, יזומנו לפגישה מיוחדת על ידי המערכת.

המורה המעתיק

כמעט אחזני השביץ בקראי בהעולם הזה 737 במדור במו עיני שהקורא־המורה טריפוליוים זכה בפרס של לירה אחת בעד בדיחה מקורית („חם תלמידי").

במקרה קראתי את הבדיחה הזו בריידר דייג'סט מחודש נובמבר ש. ז. (דף 41) בצורתה המקורית והיא יותר מוצלחת. איזה צינון היה המורה הזה נותן לאחד מתלמידיו אילו תפס אותו בהעתקה כזו („פלניאט" בל"ע"ז)? והשאלה השניה: מה יעשה עכשיו הקורא־המורה בכסף שזכה בו שלא ביושר? לפחות יתרום את הסכום למען ילדי המעברות?

רות דינגוט, חיפה

תודה לקוראת דינגוט, **העולם הזה** ישלח את הפרס לילדי המעברות.

פגרום ספרותי

אני קורא בגליון העולם הזה (734) את דבריו של ידידי הד"ר משה סמבטיון. לצערי, חמקו עיני על פני בקורת, שפרסמתם על ספרו, ולכן אינני יכול לקבוע. אם עשיתם בו. כדבריו. פוגרום. אם לאו. לעומת זה כוללים דבריו של ד"ר סמבטיון פיסקה המסתמכת עלי. ובאן — ברשותו של הד"ר יש לי מה לקבוע.

הנה ציטוט הפיסקה הנידונה: „אורי קיסרי, מי יגלה עפר מעיניך ותראה כיצד שופכים קיתוני־בוז על סמבטיון שכתב ב־9 **בערב** שלך. וכששמילנסקי תקיפני בבוסתנאי, השיבות לו: משה סמבטיון כותב כשבועונו, וקצת דרך ארץ, רבותי."

והנה מה שאני מבקש לקבוע:

1. בתור היסטוריון, על הד"ר סמבטיון לדעת, כי עורכי בתים. המלוכה המלצת „מי יגלה עפר מעיניך", היא אמנם פיוטית, ציורית, מלאה טאקט ומסורת יהודית. אבל היא עלולה להטעות את נייטות הקוראים הצעירים של העולם הזה, שיאמינו, כי פארים סחטה אותי עד הטפה האחרונה וכי אני לא רק חשוב כמת, אלא מת ממש.

2. בתור „חי וקיים" עלי לחלוק על הפיסקה „סמבטיון, שכתב ב־9 **בערב**". אישיותו המקורית מאד של הד"ר סמבטיון עוררה בי תמיד סקרנות ואהדה. אבל הוא לא נחשב מעולם **לסופר** השבועון. כפי שיכול להתקבל רושם מפיסקה זו. אם זכרוני אינו מטעני, הדפסתי, כמשך למעלה מעשר שנים, רשימה אחת, או שתים. שלו. לא יותר. יתכן, כי נתפקפו לו היזכרות וכוונתו היתה לחברו־לדעה. אליעזר צופרמין. כאן, התמונה שונה: צופרמין היה סופר קבוע של העתון, משתתף תמידי, של השבועון.

3. אני תמה מאד לשמוע, שיצאתי בהנאה על סמבטיון, בשהותקף על ידי משה סמילנסקי. לא משום שלא הגיעתי מעולם על איש. אלא. משום שנם התקפתי אנשים, ואיני רואה כיצד, ומדוע, אשלול זכות זו מזולתי, בהקרה הנידון, מסופר נבבד ונערץ כמשה סמילנסקי.

4. אם. אפילו. בנסיבות ידועות, שהזמן השכיחן ממני. קרה מקרה זה, הנה לא יתכן, שהארנומנטציה שלי תהא כה ילדותית, כפי שהיא מנוסחת בפיו של הד"ר. הריינו: „בשה סמבטיון כותב בשבועונו, וקצת דרך ארץ, רבותי". אני עוד יכול לסלוח לסמבטיון. על שביקש להמית אותי טרם זמני, אבל קשה לי לסלוח למי שמבקש להמית את אחת המע־לות היחידות שבי. זו של הטעם הטוב והסלידה בפני ההתרברבות.

אורי קיסרי, פארים

השער

אחר אחת מהופעותיו יצא הזמר רישארד אינגר לסעוד את לבו במלון פארק התל־אביב. אולם משהגיע לשולחנו הוסבה תשומת לבו לנושא יותר מעניין בהרבה: רוקדת גבה־קומה (1.68 מטר), בעלת שיער חום־בהיר, ושיניים קצובות וצחורות.

הוא חזא כי שם הרוקדת הוא יהודית שימלהואר, ילידת ברלין שעלתה מצפון־סין (טיינסין) לפני שנתיים וכי משפחתה היא משפחת נגנים: האב, לותר, בתזמורת צה"ל (קלרינט וסקסופון) האח, פיטר, בתזמורת הישראלית (קלרינט).

רישארד ראה כי יהודית באה פעמיים להופעותיו, אזי אומץ־לב, עצרה ברחוב (כשהיתה בדרכה לעבודתה במשרד מסחרי), הציג את עצמו. תת צאה: התאהבות מיידית בין הנערה חומת העיניים לזמר בעל עיני הפלא (ירוקות ביום, כחולות בלילה).

רישארד הסביר ליהודית בת ה־21 האוהבת לקרוץ בעינה השמאלית ולהרבות בחיוטים כי אין לו זמן (הוא בן 35) והוא רוצה לשאתה לאשה מהר ככל האפשר. נקבע תאריך: ראשית ינואר 1952.

תכניותיהם לעתיד של בני הזוג טרם התגבשו. הם יצאו לסיבוב בעולם (בו לא תופיע יהודית, המודיעה: „אני שרה רק במקלחת!") יבלו בנעימים ויחזרו, אחר תקופת זמן מסויימת, ארצה. המטרה: התיישבות קבע.